Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Слово не дане ослові,
Даний йому лише крик.
Топчеться брудно по мові
Рідна орда недорік.
Жайвора пісня – вічна,
Вічний і крик ослів.
Тільки людина калічить
Мову своїх батьків.
Василь ГЕЙ

9 (424)
28 лютого 2013 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

РЕЗОНАНС

ДОРОГИЙ НАШ ПРЕЗИДЕНТ

За три роки правління Президент В. Янукович обійшовся українцям у 1,5 млрд. грн.

Журнал «Forbes» підрахував, що президентство Віктора Януковича торік обійшлось Україні у 635 мільйонів гривень, а три роки його перебування на посаді коштували платникам податків майже 1,5 мільярда гривень.

Щоправда, у шоу «Діалог з країною» про своє покращення він не говорив, радше підготовлені «запитувальники» дякували йому за «покращення». А розпочалося воно російською мовою, тому і не зрозуміло, з якою країною він говорив. Очевидно, гострих запитань ніхто не задавав, їх, зрештою, в ефір і не допустили б. Запитання здебільшого стосувалися соціальних проблем, ціни на газ, інтеґрації в Євросоюз, підвищення соціальних стандартів, поліпшення якості медичних послуг, вдосконалення антикорупційного законодавства, ремонту автошляхів, реалізації програми «Доступне житло», розширення видобутку вуглеводнів тощо.

Із с. Підлісся Дубівської сільської ради на Рожнятівщині голова громадської ради району Володимир Семкович поставив Главі держави запитання щодо Закону України «Про статус гірських населених пунктів». «Наш район є повністю гірським, – зазначив В. Семкович. – На одного жителя в нас припадає менше дев'яти соток орної важкої підзолистої землі. У 2004 році після внесення змін до цього закону була ухвалена постанова Кабінету Міністрів України за вашим підписом, тоді прем'єр-міністра, і наданий статус гірських додатково 15 населеним пунктам, за що люди завжди будуть вам вдячні. Разом з тим, чотири села не були внесені в перелік. Документи подані в Кабінет Міністрів ще торік. Всі погодження є. Ми дуже просимо, щоб це питання вирішилося остаточно…»

«Я обов'язково візьму це питання на контроль, – відповів Президент. І нібито вже доручив Михайлові Вишиванюку, щоб він урахував усі проблеми, які є сьогодні у Підліссі». А ще запевнив, що дуже любить Івано-Франківщину і вірить в її перспективу. Зокрема, щодо участі у конкурсі на проведення зимових Олімпійських ігор у Карпатах.

Але дуже вже сумно було дивитись, як вірнопіддане більшість «запитувальників» мало не зі сльозами на очах дякують за покращення. А тих, хто хотів допитатись правди, до мікрофонів не допустили, як у Києві на майдані Незалежності. А на Львівщині у с. Пникуті, де було пряме ввімкнення, не пустили на телеміст журналістку «Експресу» Олю Піліщук, мовляв, у неї немає запрошення. Виявляється, були і такі.

Що ж про такий діалог говорять політики, експерти? Тарас Чорновіл вважає, що діалог з країною радше нагадував «радянський» звіт реґіонів перед генеральним секретарем. Політичний експерт Євген Магда зазначив, що це був не діалог, а комікс «Покращення крокує країною». На його думку, значно ефективніше було б, якби В. Янукович переодягнувся у звичайний одяг і поїздив глибинкою, бодай райцентрами, і тоді його уявлення про ситуацію в країні суттєво змінилося б з огляду на те, що говорять люди про самого Президента й про керівну нині Партію реґіонів. Політолог Сергій Таран, зрештою, як і всі, помітив у цьому дійстві режисуру.

Словом, усі розуміли, що йде спектакль, на перебіг якого глядачі вплинути не можуть. Залишалось лише клацати кнопкою пульта.

Теодор ДРОВНИЧ

* * *

Розвиток Івано-Франківщини за три роки діяльності в складі президентської команди підсумував голова облдержадміністрації Михайло Вишиванюк. Попрацювали настільки успішно, що вперше за останні роки в нашому краї зафіксований природний приріст населення, наголосив він. Але дуже важливо, аби покращенням дружно займалися територіальні громади, депутати рад усіх рівнів. Тому при кожній райдержадміністрації необхідно заснувати аналогічну новообраній Громадській раді при облдержадміністрації структуру, очільник якої має бути членом колеґії райдержадміністрації з дорадчим голосом, а в кожному селі належить створити раду старійшин. Загалом успішно, як оцінив голова облдержадміністрації, реалізується ухвалена 2010-го програма розвитку області «Писанковий край». І вже 2011 року на Прикарпатті були оновлені, капітально відремонтовані, заново збудовані 430 об'єктів соціально-культурного та господарського призначення, 2012 року – 547. Торік з усіх джерел фінансування витрачено 420 млн. грн. на ці об'єкти.

Він охарактеризував як стабільний розвиток промислового й сільськогосподарського виробництва за три попередні роки. Хоч, здається, нових промислових об'єктів не вводили. Щоправда, тепер головним є показник реалізації продукції. Отож усього малий і середній бізнес, великі підприємства виконали робіт, надали послуг на 36 млрд. грн. Голова облдержадміністрації навів багато цифр покращення в соціальній сфері, зокрема, наголосив, що середня пенсія за два останні роки зросла на півтисячі й на початок 2013-го досягла 1313 грн.

А ось оптимізації мережі бюджетних установ щось не склалося й довелось скасовувати відповідне розпорядження. Щоправда, в освітній галузі, на його погляд, у кожному селі має бути початкова школа. А малокомплектні школи вищих ступенів потрібно об'єднувати. Та це мають вирішувати громади.

2013-ий оголошений роком доріг в області. Але невідомо, звідки знайдуть кошти для їхнього капітального і поточного ремонту. Вихід із ситуації в тому, щоб до цієї справи залучити держлісгоспи. Їм в управління доцільно передати дороги, якими їздять лісовози. А таких в області близько половини. М. Вишиванюк відповів на запитання журналістів.

Н. К.

ДІЯ

ВАЖЛИВІ РІШЕННЯ

Відбулася сесія Головної Ради ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

Вирішили провести черговий IX з'їзд ВУТ «Просвіта» 14 вересня 2013 року (субота) у Києві. Встановлена норма представництва. Просвітян Івано-Франківської області на з'їзді представлятимуть п'ятеро делеґатів.

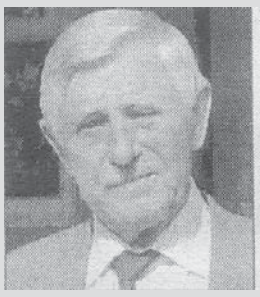
* * *

У Києві відбувся третій етап Всеукраїнського форуму (ВФ) «На захист української мови і державності». Створили Координаційну раду Форуму та затвердили Положення про неї.

Ухвалили Звернення до Українського народу і Звернення до Президента України щодо дій на захист української мови й державності (документи будуть опубліковані у найближчих числах «ГП»).

ПРЕМІЇ

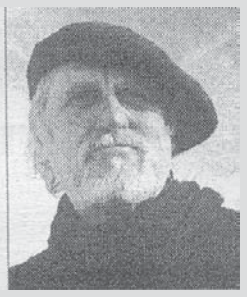
ШЕВЧЕНКІВСЬКІ ЛАУРЕАТИ 2013-го

Леонід Горлач

Дмитро Богомазов

Петро Печорний

Назвали імена лауреатів Національної премії України імені Тараса Шевченка 2013 року. Це письменник **Леонід Горлач (Коваленко)** – за книжку віршів **«Знак розбитого ярма»;** режисер-постановник **Дмитро Богомазов** – за виставу «Гамлет» В. Шекспіра в Одеському академічному українському музично-драматичному театрі ім. В. Василька, «Гості прийдуть опівночі» А. Міллера у Київському академічному театрі драми і комедії на лівому березі Дніпра, «Щуролов» за О. Гріном у Київському театрі «Вільна сцена»; художник **Петро Печорний** – за серію декоративних тарелей за мотивами творів Т. Шевченка. **Вітаємо!**

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Папа забронзовіє

Влада Івано-Франківська ухвалила рішення про встановлення в місті погруддя папі римському Іванові Павлу II на вулиці його імені, повідомив міський голова Віктор Анушкевичус під час зустрічі з делеґацією Малопольського воєводства в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Мер переконаний, що на це заслуговує «великий поляк, перший слов'янський глава Католицької Церкви, який був щирим прихильником України». Пропозицію підтримали генеральне консульство Республіки Польща у Львові, місцеві польські товариства «Пшиязнь» та імені Францішка Карпінського. До того ж, в Івано-Франківську планують відкрити центр польської культури та європейського діалогу.

На Прикарпатті пам'ятники папі Іванові Павлу II є в селищі Більшівці Галицького району та в місті Надвірна.

Побити Табачника… книжкою

Обласна організація Конґресу українських націоналістів зініціювала просвітницьку акцію – «Кожній школі – книгу про наших героїв». Націоналісти розпочали її з Івано-Франківської спеціалізованої школи № 5 з поглибленим вивченням німецької мови. Голова секретаріату обласного КУНу Роман Салига та член обласного проводу цієї ж організації Ярослав Коретчук зустрілися з учнями 11-го класу й передали їм чимало книжок, присвячених тематиці ОУН, УПА, визначним постатям української історії.

Українців-патріотів шокувало, що із ЗНО, а це означає, що й зі шкільного курсу історії України, україножоби з відомства Табачника вилучили імена Степана Бандери, Романа Шухевича та інших визначних постатей. Натомість на сторінках історії з'явилися відомості про зрадників – Ю. Коцюбинського, М. Щорса і т. ін. «З цим миритися не можна, тому провід КУН вирішив піти в кожну школу й подарувати шкільній бібліотеці або кабінету історії набір книжок, в яких висвітлене наше героїчне минуле, життя і діяльність Героїв України С. Бандери та Р. Шухевича, героїв Крут, славні подвиги січових стрільців, героїв УПА, історію ОУН і всіх, хто боровся за незалежність Української держави», наголосив Р. Салига. Націоналісти звернулися до всіх небайдужих краян із проханням подарувати школам із власних бібліотек книжки з цієї тематики.

«Двері в Європу» відхилені

25 лютого в Брюсселі відбувся саміт «Україна–ЄС». Єврокомісар із питань розширення та Європейської політики сусідства Штефан Фюле назвав його «загалом успішним».

Він нагадав, що під час саміту «було чітко сказано, що підписання і набуття чинності угоди про асоціацію буде революційним кроком у відносинах між Україною та ЄС, тому що це вигідне нам обом».

«Це буде конкретним кроком до зміни цієї частини Європи. Немає жодних сумнівів щодо важливості угоди про асоціацію. Це – безпрецедентна угода з огляду на політичний зміст, який пропонує Україні шлях до того, щоб стати частиною внутрішнього ринку ЄС, і передбачає гармонізацію законодавства», – сказав єврокомісар.

Водночас він нагадав, що це можливе лише за умови, якщо Україна «використає вікно можливостей», щоб забезпечити виконання умов у трьох сферах: утвердження демократії, відмова від вибіркового правосуддя і звільнення політв'язнів, реформування судової системи.

Не «оптимізуйте» медицину

Ветерани Прикарпаття вдалися до акцій громадської непокори – провели мітинґ та публічно висловили своє обурення й неґативне ставлення до реформ, які відбуваються зараз у Збройних силах та загалом у державі. Зокрема, ветерани протестують проти закриття військової поліклініки ґарнізону, яка є єдиним лікувальним закладом, що обслуговує військовиків.

Нагадаємо, що свого часу в Івано-Франківській області знищили потужний військовий госпіталь. Обіцянки влади створити на Прикарпатті госпіталь для ветеранів і військових пенсіонерів так і не виконані. На сьогодні Івано-Франківська область є єдиною в Україні, яка не має подібного лікувального закладу, хоч тут проживає понад 14 тисяч ветеранів та військових пенсіонерів.

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):

на місяць – 5,93 грн.,на півроку – 22,83 грн., на рік – 44,46 грн.

ТЕМА ДНЯ

ПРО НАЦІОНАЛІЗМ, ЧОРНОГО ПАПУ ТА КІНЕЦЬ СВІТУ

Зречення Бенедикта XVI викликало серед католиків і християн інших конфесій шквал різних думок та емоцій. Люди заговорили про чорношкірого папу, середньовічні пророцтва і кінець світу. Деякі церковні ієрархи з цього приводу зауважили, що вірним варто стерегтися «зайвого» есхатологізму, адже, згідно зі словами Господа, ніхто не знає ні дня, ні години, коли цьому гріховному світу настане кінець, і Творець кожному дасть за його заслугами.

Щодо кінця світу, то, на мою думку, зростання апокаліптичних настроїв – це дуже добре. Перші християни, яких ми звикли вважати певним ідеалом, – це християни, котрі жили у просторі щонайшвидшого Другого Пришестя. Згодом, у зв'язку з леґалізацією християнства і виникненням християнських держав, Церква значно «заземлилася» у простір Історії, одначе середньовічна людина не втратила есхатологічний ракурс світовідчуття і світобачення – шпилі ґотичних соборів указували їй на те, що ми на цій землі – лише подорожні, покликані повернутися до Небесної Батьківщини.

Ситуація змінилася у Новому часі – в епоху секуляризації та панування релігії «Прогресу». Вся історія нових і найновіших часів – це процес поступового забування про марність земного існування у порівнянні з вічним життям.

З огляду на щойно сказане можна твердити, що зростання апокаліптичних настроїв – це шлях до відродження християнської віри й культури. Одначе йдеться про правдивий есхатологізм, а не його профанацію. Сучасна людина-споживач – це, у більшості випадків, під'єднаний до джерел інформації вампір, котрий існує, живлячись правдивими й вигаданими «сенсаціями». Позавчора цей вампір обурювався долею Оксани Макар, вчора – перипетіями довкола «Караванського Стрілка», сьогодні він міркує про кінець світу, а завтра йому стане цікаво, чи сформували нарешті новий склад гурту «ВІА Гра». Правдивий есхатологізм варто шукати поза ментальністю суспільства спектаклю, телесеріалів і набридливих рекламних роликів…

Простір такого есхатологізму невід'ємний від зростання духовності, в т. ч. через відновлення й поглиблення релігійної практики. Перед тим, як говорити про кінець світу, варто піти на сповідь, покаятися у скоєних гріхах і намагатися не чинити нових. Серед гріхів же варто згадати про досить своєрідний гріх проти віри. «Якщо наступним папою стане негр, я перестану бути католиком», – таку фразу мені доводилося чути ще до зречення папи Бенедикта. На моє глибоке переконання, таке думання є незаперечним гріхом, і кожен український католик, яким би полум'яним націоналістом він не був, не має права так думати. Зрештою, подібна думка суперечить не лише християнству, але й ідеології українського націоналізму.

Поділ людства на раси й етноси є проявом Божого задуму. З одного боку, незалежно від раси, кожна людська особа створена на образ і подобу Божу, наділена душею і можливістю спасіння. З іншого боку, ніveляція расового чинника в ім'я абстрактної «загальнолюдини» є своєрідним маніхейством так само, як маніхейством є заперечення статевої ідентичності в ім'я якогось химерного «гендеру». Заперечення будь-якої органічної людської ідентичності – це гріх проти Творця, з волі якого люди існують як представники конкретних рас, етносів і статей.

Припускаючи ймовірність обрання чорношкірого папи, потрібно мати на увазі, що біла раса сьогодні значно відвернулася від Господа – так само, як колись від Нього відвернулися юдеї. Водночас християни Африки й Азії мають палку живу віру, котру вони відстоюють, проливаючи море мученицької крові. З огляду на це, обрання папи, що буде представником якогось неєвропейського народу, можна вважати цілком справедливим явищем.

Якщо наступним папою дійсно буде чорношкірий, це аж ніяк не заважатиме європейським націоналістам-католикам боротися за збереження власної національної та расової ідентичності. Потрібно лиш мислити у рамках правильних категорій – категорій Закону Божого та інтересів власної нації. Нищення створених Господом Богом народів – це зло, і проти цього зла християни не просто можуть, але й зобов'язані боротися усіма доступними й морально виправданими методами. Захист власної Вітчизни чи всієї Європи від міґрантів може бути добрим і побожним, позаяк це захист землі, котру Господь своїм Провидінням дарував конкретним народам.

Єдине, чого варто боятися, – це обрання папи, котрий поведе Церкву ліберальним шляхом розвитку. Хотілось би, щоб наступник Бенедикта XVI був консерватором чи навіть консервативним революціонером. Церква Воююча буде присутньою на цій грішній землі до кінця віків, щоб опісля возз'єднатися з Церквою Торжествуючою. Отож єдине, чого варто боятися по-справжньому, – це гріха…

Ігор ЗАГРЕБЕЛЬНИЙ

ТАК ДУМАЮ

Невдовзі після здобуття Україною Незалежності за сприяння канадської й американської урядових та неурядових програм розпочався бурхливий процес відродження кредитної кооперації в Україні. Процес цей характеризується і стрімкими злетами, і прикрим, навіть стагнаційним, сповільненням розвитку.

КРЕДИТНІ СПІЛКИ: НЕЗАВЕРШЕНЕ БУДІВНИЦТВО

Сьогодні (дані середини 2011 року) в Україні функціонує 679 кредитних спілок, які налічують 1 631 300 членів, які складають 5,1 відсотка проникнення (проникнення вираховується як відношення кількості членів кредитних спілок до економічно активного населення віком від 15 до 64 років). Для порівняння: в Білорусі коефіцієнт проникнення – 0,04 відсотка, у Росії – 0,2 відсотка, навіть у Великій Британії – тільки 2,25 відсотка, зате в Ірландії цей показник досяг рівня 70,7 відсотка, а у таких заможних країнах як Канада й США, попри існування потужної банківської системи, цей показник сягає 46,2 відсотка та 43,9 відсотка відповідно. Це наочно демонструє соціально-політичну значущість кредитно-кооперативного руху у світі як такого.

Упродовж короткого шляху розвитку кредитний рух в Україні досяг апогею до економічної кризи 2008 року, коли кількість кредитних спілок скоротилась майже на третину разом із суттєвим зменшенням їхніх сумарних активів та членського поля. Аналітики заявляють, що фінансова криза боляче вдарила по всіх кредитних спілках. Хоч це не так: більшість кредитних спілок в Україні, й кооператори в тій же Канаді, не відчули особливих ускладнень у діяльності під час фінансової кризи.

Абсурдно звинувачувати тільки когось чи міфічне щось у всіх смертних гріхах, забуваючи про свої прорахунки, власний непрофесіоналізм і бездіяльність. Серед інших причин сповільнення темпів розвитку кредитної системи називають присутність серед класичних кредитних спілок приватнобізнесових та спілок-пірамід, а також те, що частиною з них керували нечесні люди. І тільки фінансова криза виявила такі факти.

Цілком погодитись з такими висновками – означає залишити все на призволяще, зневіритись в ефективності випереджуючих управлінських рішень і дій і чекати нової кризи, яка має очистити ринок кредитних спілок України від фінансових пірамід.

Напевно, потрібно згадати парадоксальність навколо ситуації створення кредитної системи. На той час в країні ще існувала потужна виробнича й обслуговуюча кооперація, хоч і радянського зразка. Ми ж паралельно створювали кредитну кооперацію на голому місці, спокійно споглядаючи, як грабують і знищують наших колеґ-кооператорів. Самі ж узялися за найпростіше, найелементарніше: кредитувати споживача і в такий спосіб самим перетворюватись у лихварські установи. Тоді ми фактично відмовились від законодавчо обумовленого права інвестувати наші кошти суб'єктам підприємницької діяльності й таким чином позитивно впливати на макроекономічні показники економіки. Ще досі юридичні особи не є членами кредитних спілок попри нібито лобіювання наших інтересів нашими очільниками.

Ще більше сум'яття в нашу свідомість вносить просторікування про те, що частина кредитних спілок стала приватними бізнесами і через це погіршився стан кредитної кооперації в Україні. Нонсенс. У такому разі можна припустити, що серед українських олігархів, середніх і дрібних бізнесменів панує idea fix, реалізація якої має на меті створення свідомо збиткових господарських об'єктів собі ж на збиток. До того ж нагадаємо, що кредитна спілка – це приватна власність, хоч і колективна. Не зайве повернутись до тлумачення слова бізнес (справа, діло). А це – підприємницька, комерційна чи будь-яка інша діяльність, що не може суперечити закону і спрямована на отримання прибутку. Отже, кредитна спілка – це бізнесова структура, хоч і водночас неприбуткова організація, розподіл прибутку якої не є приватною справою окремого суб'єкта. Питання в іншому: чи створена кредитна спілка функціонує згідно законодавства? І на нього потрібно дати ґрунтовні пояснення.

Не погодитись із тим, що багатьма кредитними спілками керували нечесні люди, як і з тим, що були намагання компрометації руху кредитних спілок, не можливо. Але звинувачувати лише правоохоронні органи й реґулятора як єдиних винуватців ситуації, коли непорядні люди створювали, очолювали й по-шахрайськи обдирали довірливих і непоінформованих громадян, не цілком коректно. Бо суттєва частка вини лежить і на нас, поінформованих, але байдужих споглядальниках-«чистоплюях», які смиренно, безсловесно мирились із брудним махінаторством і відкритим криміналом у наших рядах, не чинячи опору. Скільки ще років чи десятиліть має минути, щоб кредитна система мала свої повноцінні друковані органи, через які повнокровним потоком буде линути так необхідна першоджерельна інформація як фінансовий «лікбез» для зацікавлених? Фінансових можливостей у системи достатньо, технічного забезпечення, як кажуть, й на воза не забереш.

Разом з тим, кредитні спілки потребують захисту: не прокурорського чи міліцейського, а законодавчого. Банки захищені широким спектром надаваних ними послуг для населення, спекуляцією фінансовими ресурсами тощо. Якщо вони не добирають в одному спектрі діяльності, то надолужують в іншому. Такий баланс фінансових надходжень до банку разом з фондом ґарантування вкладів робить їх майже неуразливими. Інакші справи з кредитними спілками: законодавець «нагородив» їх по суті однією-однісінькою функцією задоволення потреб їхніх членів у взаємному кредитуванні, тобто здобувати свої кошти від сплати за надання своїм членам кредитів. При цьому законодавець обклав кредитні спілки певними імперативними правилами: провадження кредитною спілкою іншої діяльності (зазначеної вище) не допускається, кредитна спілка не може бути засновником, співзасновником або учасником суб'єкта (суб'єктів) підприємницької діяльності тощо.

Такі категоричні заборони давно, або ж ніколи, не відповідають вимогам часу й завданням і цілям, які стоять перед кредитними спілками. Бо задекларване у законі право кредитної спілки на майно як свою власність, якою вона володіє, користується й розпоряджається не повинно бути й одночасно анульоване іншим імперативним постулатом. Все, не тільки фінансові активи, на нашу думку, чим володіє кредитна спілка, повинно їй приносити вигоду. Вимога ж про залучення залишків коштів при ліквідації спілки до Державного бюджету України взагалі нікчемна. Така обставина тільки стримує кредитні спілки від нарощування резервного капіталу, який є по суті єдиним оберегом вкладених у кредитну спілку коштів. Новий Закон України «Про громадські об'єднання», який докорінно змінив правові й організаційні основи функціонування громадських об'єднань у частині закріплення права на здійснення підприємницької діяльності за ними, надихає і кредитні спілки на отримання таких же «бонусів» від законодавця.

На наше тверде переконання, кредитна система без кооперативного банку – це незавершене будівництво, це будівля без даху. Якщо ми усвідомлюємо місце кредитних спілок у центрі творення соціально орієнтованої держави, то повинні взяти до уваги, розвинути і вдосконалити довоєнний досвід наших предків, сучасну практику фінансування сільського господарства і його інфраструктури, дрібного й середнього бізнесу через кооперативні й споріднені з ними банки. Для реалізації цієї мети потрібна воля, а гроші знайдуться, потрібна високоякісна бездоганна законодавча база, над створенням якої мають творчо потрудитись як мудрі теоретики, так і досвідчені практики. Завдяки об'єднанню пайових капіталів у кооперативному банку, кредитна спілка стане активним інвестором того ж таки кооперативного виробничого комплексу як на місцевому, так і реґіональному рівнях, отримуючи від цього свої вигоди.

Кінцевою політичною метою, як декларується, є створення соціальної держави в нашій країні. Імплементація кооперативних засад у суспільні відносини в державі і є тим важливим інструментом побудови соціальної держави через поступові реформістські перетворення капіталістичного суспільства.

Анатолій НЕДІЛЕНКО,
голова Правління КС «Самопоміч»

ДАЙДЖЕСТ

ЛЮДИНА – ЛЮДИНІ…

Мойсей Фішбейн – поет, перекладач, прозаїк, есеїст. Народився 1946 року в Чернівцях. Освіта вища філологічна. Працював у Головній редакції «Української радянської енциклопедії». 1979 року (внаслідок відмови від співпраці з КҐБ) був змушений еміґрувати. 1989 року організував першу поїздку чорнобильських дітей на лікування за кордон до Ізраїлю. 2003 року повернувся в Україну. Лауреат премії імені Василя Стуса. Член Українського центру Міжнародного ПЕНклубу та Національної спілки письменників України. Нагороджений орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня й орденом Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня.

З ІНТЕРВ'Ю МОЙСЕЯ ФІШБЕЙНА ГАЗЕТІ «УКРАЇНА МОЛОДА» (число 220 за 28.11.2007 р.)

Ми зробимо все, щоб була належно пошанована пам'ять загиблих вояків УПА й щоб було визнано: **Українська Повстанська Армія була єдиною армією, яка воювала за незалежність України**. А всі ті провокації, всі ті брехні, буцімто УПА винищувала євреїв… Скажіть мені, як УПА могла винищувати євреїв, коли євреї були в УПА? Я був знайомий з євреями, що служили в УПА. Зокрема, з доктором **Абрагамом Штерцером** (по війні він жив в Ізраїлі). **А Самуель Нойман (псевдо Максимович)? А Шай Варма (псевдо Скрипаль)? А Роман Винницький (псевдо Сам)? А інші? А Стелла Кренцбах?** Народилася в Болехові. Донька рабина, сіоністка, товаришувала з донькою греко-католицького священика. 1939 року закінчила філософський факультет Львівського університету. Від 1943 року була в УПА. Навесні 1945 року її схопили енкаведисти на зустрічі зі зв'язковим у Рожнятові. Тюрма, катування, смертний вирок. Її визволили вояки УПА. Влітку 1945 року вона з українськими повстанцями перейшла в Карпати. 1 жовтня 1946 року Стелла Кренцбах пробилася до англійської окупаційної зони в Австрії. Відтак – дісталася Ізраїлю. Працювала в Міністерстві закордонних справ Єврейської держави. У своїх спогадах Стелла Кренцбах написала: **«Тим, що я сьогодні живу й усі сили моїх 38-ми років віддаю вільному Ізраїлеві, я завдячую, мабуть, тільки Богові й УПА. Членом героїчної УПА я стала 07.11.1943 р. У нашій групі я нарахувала 12 євреїв, з них 8 – лікарів…»** Я сподіваюся: Українська держава назве їх усіх поіменно. Я сподіваюся: їх, що, не бувши етнічними українцями, воювали за незалежність України, Українська держава назве своїми героями.

Ви на віддалі намагалися допомогти політв'язням.

Волав про них у мікрофони, писав у західну пресу, спричинився до двох заяв Держдепартаменту США… 1985 року хлопців почали поступово випускати з таборів. Я мріяв, що й Стуса випустять. Написав статтю про нього для однієї з найвпливовіших і найшанованіших у світі газет – швейцарської «Нойє Цюрхер Цайтунг». Обсяг був досить великий. Назва «Одна українська доля. Муки Василя Стуса». Коли вийшла стаття, пішов на Східний вокзал у Мюнхені, купив кілька примірників газети. Радів, бо знав: її читають і в посольствах, і в спецслужбах. А увечері до мене зателефонували знайомі: «Маєш удома щось для заспокоєння?». – Питаю, що сталося. – «Василь Стус загинув». – Я закричав. Тоді зателефонував до Цюриха, до редакції газети, й сказав, що Василя Стуса не стало. Так воно збіглося.

Розповідають, що в квартирі на вулиці Чорнобильській, де жив Стус, на полиці, що над його письмовим столом, є томики Ваших віршів.

Так. То остання Стусова оселя в Києві й в Україні. Звідти його забрали вже навіки. Біля того будинку ростуть деревця. Мабуть, це й є київський Сад Гетсиманський… Вулиця Чорнобильська, 13А. Це вельми символічно. Через кілька років після того арешту вибухнув Чорнобиль. **Либонь, Господь не завжди прощає вбивство поетів**.

За матеріалами ***Інтернет-видань***

ДУМКИ З ПРИВОДУ

ПРОЯВИТИ ГРОМАДЯНСЬКУ МУЖНІСТЬ

У Міжнародний день рідної мови прочитав у новинах, що нині у світі існує 6000 мов. Однак, з-поміж тисяч мов, які існують на планеті, найдорожчою для кожного є його рідна мова. У ній закарбована історична доля, духовна міць і національна суть народу. Впродовж століть мова допомагала людям утверджувати свою самобутність, виступала вагомим чинником взаємозбагачення і порозуміння.

Я все життя прожив у Дніпропетровську. Місті, де, як не прикро, наша мова завжди була немов байстрючка. Але я не зрікся рідної мови, бо люблю її й горджуся нею. У нас, українців, з мовою – унікальне становище. Вдома їй живеться дуже гірко – здебільшого її шанують і не забувають на чужині. Часто люди не задумуються, що таке насправді мова, для чого вона потрібна і яку роль відіграє в житті кожного громадянина України. А мова – це не порожній звук, не краплина в безмежному океані. Це – безмежний простір, який оточує кожного жителя цього простору. Саме мова дає надію, коли стає холодно і ви – в темному лісі.

Звісно, ми не можемо судити про те, що мова для всіх така важлива, унікальна. Не всі приймають її, люди, з одного боку, нічого не втрачають, коли спілкуються іншою, чужою мовою, але, з іншого боку, вони втратять лиш одне, найголовніше – духовну й моральну цінність нашого народу.

Нерідко ми з вами бачимо, що політики зчиняють сварку через мовно-політичні спекуляції. Ми вважаємо, що це неприпустимо. Мова не може служити знаряддям створення різних політичних і соціальних конфліктів.

Зрозуміло, в іншомовному середовищі важко відстоювти українську мову. Для цього потрібна громадська мужність. Хоч я часто розмовляю іншою мовою, котра назагал нічим не завинила, однак, назагал є мовою окупантів. І про це слід відверто говорити…

Щиро ***Федір СІЧЕСЛАВЕЦЬ***

АНОНС

БЕНЕФІС ВАЛЕНТИНИ СЕНЮК

6 березня Івано-Франківська обласна філармонія запрошує всіх шанувальників вишуканої музики на ювілейний концерт скрипальки, концертмейстера альтової групи академічного камерного оркестру «Harmonia Nobile» Валентини Сенюк.

У складі оркестру вона грає протягом 28-ми років від заснування колективу. А спалахнула любов до музики у нинішньої ювілярки, можливо, в дитинстві, адже Городенківщина надзвичайно багата на таланти. Тож маленьку дівчинку помітив учитель музичної школи по класу скрипки Сидір Михайлович Сімко. Йому Валентина і завдячує, що розкрив її талант. Саме він рекомендував батькам віддати дівчинку вчитися, відкривши у неї абсолютний поліфонічний слух та унікальне світосприйняття. Й авторитетна думка шановного вчителя музики виявилася переконливою і слушною.

Навчатися музики вона почала у чотири з половиною роки, уже знаючи всі літери й навіть ноти, бо зростала допитливою і наполегливою. Перший публічний виступ у шість років був успішний. Незабаром про Валентину заговорили, як про обдаровану дитину, особливо після численних виступів у концертах у складі оркестру і як солістки. Не дивно, що, обравши музичний фах, Валентина вступила до музучилища ім. Д. Січинського, де з нею працювали прекрасні педагоги – Роман Шиптур, Ігор Пилатюк. Відтак Валентина як відмінниця навчання вступила до Львівської консерваторії. Теперішня Львівська національна музична академія ім. М. Лисенка була для неї чудовою школою професійного гарту в педагога – професора Богдана Каськіва.

Слід наголосити, що керівники музичних колективів завжди з великим пієтетом ставилися до Валентини Сенюк, яка не тільки майстерно володіла скрипкою та альтом, але й уміло розписувала партитури, чудово аранжувала класичні музичні твори. Шанувальники справжньої музики мали не одну нагоду захопитися талановитою грою в оркестрі національного ансамблю пісні і танцю «Гуцулія», в академічному камерному оркестрі «Harmonia Nobile» і в складі естрадно-симфонічного оркестру.

Валентина Сенюк під час концерту

Попри все Валентина реалізувалася не тільки як музикант, але й як чудова любляча мати двох дітей: сина Івана, також музиканта й художника, який успадкував від мами мистецьке натхнення, та доньки Христини, поліглота й талановитого дизайнера. Для Валентини притаманне прагнення опановувати щось нове, таке, що подобається людям. Так, Валентина, першою серед своїх колеґ-музикантів, вивчивши нові тонкощі комп'ютерного набору нот, знайшла проґресивний спосіб для перенесення рукописних партитур у цифрову форму, а також розширити існуючі можливості ефективного аранжування класичних шедеврів. А ще в тісній співпраці з однодумцями – молодими творчими музикантами на чолі з талановитим композитором Романом Григорівим брала активну участь у створенні музичного проекту «Порто-франко», який перетворився у феноменальний, щиро вражаючий музичний фестиваль – візитівку Івано-Франківська.

Якось молода бабуся на прогулянці в центрі міста з онучкою Юстинкою вирішила, що наша «сотка» має стати музичною артерією міста. Згодом разом із колеґами з обласної філармонії організувала квартет ґонорового настрою під назвою «Фест-квартет», що відтоді теплими літніми вечорами дарує мешканцям і гостям Прикарпаття найкращі класичні й сучасні популярні мелодії.

До речі, у ювілейному концерті братимуть участь всі згадані вище музичні колективи, а також особливий гість – відомий серед молоді клубний гурт «Ivory Street», одним із засновників і творчих лідерів якого є її син Іван.

Ольга ТЕРЕШКУН

Тож приходьте на бенефіс Валентини Сенюк й одержуйте задоволення від багатогранності талановитого музиканта й чудової людини, яка зі щирим серцем на долоні завжди дарує гарний настрій і свою любов до музики.

Чекаємо всіх її шанувальників 6 березня о 18.30 в затишному залі філармонії.

ДОЛЯ УКРАЇНОК

...8 грудня 1884 року у Станиславові відбулася подія, яка ознаменувала зародження жіночого руху в Україні: письменниця-демократка Наталія Кобринська зі своїми однодумцями під ідейним впливом Івана Франка організувала Товариство руських (тобто українських – В. М.) жінок. Це був своєрідний протест українського жіноцтва проти існуючого несправедливого ладу, проти суспільної кривди й приниження жінки. Організацією товариства свідомі українки заявили, що вони стають в ряди борців за кращу долю людства.

ЖІНКИ «ПЕРШОГО ВІНКА»

* * *

...Авторкою ориґінального етнографічного дослідження під назвою «Родинна неволя жінок у піснях і обрядах весільних» була Єрина. Під таким літературним псевдонімом виступала **Софія Окуневська** (1865–1926), у заміжжі – Морачевська, родом з Буковини. Перша українська жінка-лікар в Австро-Угорщині. А ще – письменниця і піаністка. С. Окуневська закінчила медичний факультет у Цюриху (Швейцарія). Практикувала там же, в Цюриху, а згодом – у Франтішкових Лазнях (Чехія). Вона – дружина лікаря-поляка Вацлава Морачевського, кузина Наталії Кобринської. Приятелювала з Ольгою Кобилянською і Василем Стефаником. Допомагала Є. Озаркевичу укладати словник української медичної термінології. Брала участь в організації Українського лікарського товариства.

Її статті на медичну тематику друкувалися в багатьох галицьких часописах. Це ж стосується й оповідань та поезій, які Софія Окуневська почала писати під впливом Наталії Кобринської. Померла 26.02.1926 р. у Львові.

* * *

...З віршем «Колись було» у «Першому вінку» виступила **Ольга Олександра Бажанська** (1866, м. Львів – 1906, Закопане, Польща), у заміжжі – Озаркевич. Донька знаного громадсько-культурного діяча з Городенки Порфирія Бажанського – священика, композитора, письменника і фольклориста.

В літературі вона виступала під псевдонімами Оксана і Олеся Б.

Закінчила Львівську учительську семінарію (1885). Музики навчалася у батька та І. Гуневича (Львів). Учителювала. Відзначалася активністю у жіночому русі. Одна з організаторок музично-хорового товариства «Боян» (1891, Львів). У 1882–1900 рр. як піаністка «Бояну» виступала на концертах, присвячених Т. Шевченку і М. Шашкевичу.

В альманасі О. Бажанська опублікувала новелу «Кіндрат» і вірш «Колись було», а у часописі «Народ» (1891) – повість, присвячену долі жінки-інтеліґентки в буржуазному суспільстві. Українські народні прислів'я, записані О. Бажанською, Іван Франко опублікував у своєму виданні «Галицько-руські приповідки» (Львів, 1901–1910), а записані нею народні пісні ввійшли до збірника «Руські народні галицькі мелодії», які упорядкував її батько П. Бажанський (Львів, 1905–1912, 10 вип.). Композитор і музиколог Омелян Нижанівський присвятив Олесі Бажанській твір «Над озером» (1894). Померла 15.07.1906 року, похована у Львові.

* * *

...Ольга Франко (з Хоружинських). Донька дрібного поміщика з Сумщини. Народилася 1864 р. Дружина Івана Франка. Громадсько-культурна діячка і видавець: разом з Іваном Франком у 1894–1897 рр. видавала щомісячний культурно-науковий і громадсько-політичний журнал «Житє і слово», в якому публікувалися твори багатьох українських діячів з Галичини і Наддніпрянщини, а серед них – Івана Франка, Лесі Українки, Павла Грабовського, Михайла Коцюбинського та інших.

Ольга Франко у «Першому Вінку» опублікувала етнографічну розвідку «Карпатські бойки і їхнє родинне життя», в якій змалювала долю жінки у селянській родині Бойківщини.

Володимир МОРОЗЮК, *член НСПУ*

(Далі буде)

НАВІЯНЕ

ЯК ГАЛИЧАНИ ЗУСТРІЧАЛИ «ВИЗВОЛИТЕЛІВ»

Із розповіді мого покійного батька Григорія Бойка про зустріч Червоної армії 1939 року

Ясним вересневим днем недалеко міста Золочева, що на Львівщині, радянські фотографи організували фільмування орачів селянської маловрожайної дрібнобуржуазної нивки. Двоє селян похилого віку в гуцульських строях перли плуга. Це фото облетіло весь Радянський Союз, його навіть використали зарубіжні аґентства. Смішно і грішно, казав батько, бо на Золочівщині ніхто гуцульських строїв не носив, по-друге, навіть убогий «відробляв коней», але не тягнув плуга. Згодом виявилося, що стати фігурантом запропонованого фото селяни відмовились і лише колишні члени КПЗУ впряглися, та ще й у святочному одязі. Зрештою, знаємо боївки переодягнених лже-УПА чи сексотів в ізоляторах, переодягнених на двірників членів опергруп тощо.

Згадалась та історія після того як пластуни показали найстаріше кіно про Станіслав, датоване 1944 роком. Історик Іван Бондарев (росіянин) пише в «Галицькому кореспонденті» (№ 7 від 14.02.2013 р.): «Франківчанки з квітами радо вітають у місті радянські війська. Однак насправді звільнення міста відбулося з протилежного напрямку».

Це відео – своєрідний піар-хід радянського командування з метою пропаґанди. Наче на підтвердження цього – дівчина в чоботах у фільмі кілька разів дарує солдатам квіти (як на замовлення). Відтак фільм, який відзняли оператори Кацман і Ейберг, не можна вважати документальною хронікою. Це цілком зрежисоване відео. Адже бої за Станіславів відбувалися вночі, місто було звільнене вранці й ніхто визволителям квітів не вручав. Командування з метою аґітації зібрало батальйон і кілька разів прогнало його центральними вулицями міста, де солдатам вручали квіти росіянки, які залишились в окупації, а приїхали щойно 1939 року.

Зрештою, коли я працював у Калуші, та й Івано-Франківську, за радянських часів, таких піар-ходів операторів-документалістів я бачив чимало. «Дострокові» запуски хімічних виробництв, здача об'єктів соцкультпобуту, які фільмували, а фактично після урочистостей ще кілька місяців, а то й років, доводили технологію до робочого стану. Пригадаймо мільйонні міфічні афери зі збором і заготівлею бавовника, лісу чи кормового зерна, яке видавали за споживче, чи приписки і фікції про соціалістичний рай, який описували в комуністичних газетах Канади, Італії, Франції, бо ж фінансувались ці видання Радянським Союзом.

Степан БОЙКО, *просвітянин*

ЗДОРОВ'Я

ЧИ ПРИЇДЕ «ШВИДКА» ШВИДКО?

З 1 січня в Україні діє Закон «Про екстрену медичну допомогу». Протягом 2013-го в країні мають створити єдину систему екстреної меддопомоги, поступово модернізуючи та пришвидшуючи роботу «103». Утім, відчути позитивні зміни населення зможе десь лише через п'ять років, переконують урядовці. Нині ж регіони виявилися неготовими до втілення вимог нового документа. На місцях не впоралися зі створенням центрів екстреної меддопомоги й медицини катастроф, повільно просувається організація єдиних регіональних диспетчерських, а обіцяний норматив приїзду «швидкої» за 10–20 хвилин виконується здебільшого на папері. На заваді перебудови вітчизняної екстреної медицини стають брак коштів і кадрів та надто неєвропейські реалії: технічне забезпечення «швидких», дороги, відповідальність посадовців...

Отож опишемо віртуальну схему дій пацієнта і служб, які його зобов'язані рятувати.

Хворий, у якого виник невідкладний стан, телефонує до служби (оскільки сьогодні служба «112» в «замороженому» стані, всі дзвінки наразі приймає «103»).

ЩО КАЗАТИ ДИСПЕТЧЕРОВІ «103»?

Чітко і зрозуміло назвати:
причину виклику,
точну адресу й контактний телефон,
прізвище пацієнта/своє прізвище,
маршрут проїзду, орієнтири,
код підїзду (якщо він зачиняється на кодовий замок).

Виклик надходить до реґіональної оперативно-диспетчерської служби обласного центру ЕМД й медицини катастроф (при цьому здійснюється аудіозапис усіх дзвінків). Диспетчер з допомогою електронної картисхеми розміщення БРИҐАД «ШВИДКОЇ» РЕҐІОНУ обирає НАЙБЛИЖЧУ, передає інформацію про виклик, а також повідомляє про нього в БАГАТОПРОФІЛЬНУ ЛІКАРНЮ, у складі якої є відділення екстреної допомоги.

«ШВИДКА» МАЄ ПРИЇХАТИ протягом 10 хв. (у місті) і 20 хв. (за містом) у разі екстреної ситуації: непритомність хворого; судоми; раптовий розлад дихання чи біль у ділянці серця; блювота кров'ю; гострий біль у черевній порожнині; зовнішня кровотеча; ознаки гострих інфекційних захворювань; гострий психічний розлад, що загрожує життю і здоров'ю пацієнта та/або інших осіб; коли стан зумовлений усіма видами травм (поранення, переломи, вивихи, опіки, важкі забої, травми голови); ураженням електричним струмом, блискавкою, тепловими ударами; переохолодженням; асфіксією всіх видів (утоплення, потрапляння сторонніх предметів у дихальні шляхи); ушкодженнями різної етіології під час надзвичайних ситуацій (дорожньо-транспортні пригоди, аварії на виробництві, стихійні лиха тощо); отруєннями, укусами тварин, змій, павуків та комах тощо; порушенням нормального перебігу вагітності (передчасні пологи, кровотеча тощо).

Протягом години (так звані неекстрені виклики) у разі: підвищення температури тіла з кашлем, нежитю, болем у горлі, болем голови, запамороченням, слабкістю; болю в попереку, суглобах (радикуліт, остеохондроз, артрит, артроз тощо); підвищення артеріального тиску; больового синдрому в онкологічних хворих; алкогольного, наркотичного синдромів; загострення хронічних захворювань у пацієнтів, які перебувають під наглядом сімейного або дільничного лікаря з приводу гіпертонічної хвороби, виразки шлунка та дванадцятипалої кишки, запалення печінки, жовчного міхура, кишечника, хвороби нирок, суглобів тощо (згідно з постановою КМУ від 21 листопада 2012 р. № 1119 «Про норматив прибуття бриґад екстреної (швидкої) медичної допомоги на місце події»).

У відділенні екстеної допомоги хворим має заопікуватися лікар-спеціаліст із медицини невідкладних станів.

Протягом усього часу диспетчер здійснює інформаційний супровід надання допомоги і має дізнатися про результат.

ЩЕ ОДНА «МЕДРЕФОРМА»...

Із 1 березня в Україні вводиться ліцензування імпортних медикаментів. На думку Уряду, це забезпечить запобігання розповсюдженню фальсифікату, зниження цін на медичні препарати, збільшення виробництва якісних вітчизняних ліків тощо.

Експерти налаштовані менш оптимістично. Вони не заперечують, що ліцензування медпрепаратів – нормальна європейська практика. Однак можливість її втілення в Україні викликає серйозні сумніви. «Механізм реалізації таких ініціатив створює реальні загрози виникненню дефіциту лікарських засобів на українському ринку і зростанню цін на них», – зазначив виконавчий директор Асоціації міжнародних фармацевтичних виробників Володимир Ігнатов. Лякає й невизначеність: досі невідомі зміст підзаконних актів, ліцензійні умови тощо.

«Ніхто поки що не розуміє, як це відбуватиметься», – зізнається голова громадської організації «Союз працівників фармації» Костянтин Косяченко. Не підтримує нововведення навіть МОЗ. «У країні немає критичної ситуації з якістю імпортних ліків», – говорить радник міністра Ольга Баула. Документ уже викликав хвилю протестів: громадські організації, пацієнти, які побоюються дефіциту життєво необхідних лікарських засобів... У Львові відбулася акція протесту під назвою «Черга – за життям». Готовність до скасування закону висловили опозиційні депутати.

Теодор ДРОВНИЧ

НЕЗАБУТНІ

БО РОЗУМІВ І ЛЮБИВ ЛЮДЕЙ

В історико-краєзнавчому музеї, який знаходиться у стінах Сілецької ЗОШ І–ІІ ст., вшанували священика-патріота о. Володимира Озаркевича (1853–1912). Захід пройшов з нагоди 160-річчя його народження. Ініціатором виступив місцевий осередок «Просвіти».

Отець Володимир Озаркевич до історії Сільця має безпосереднє відношення, бо більше двадцяти років, з 1887 по 1908, був парохом цього села. Його громадська й душпастирська діяльність виховала ціле покоління селян, які проявили себе у буремних подіях Першої світової війни та у період національно-визвольних змагань.

Учасники шкільного краєзнавчого гуртка (керівник – Іван Драбчук) підготували біографічну довідку про о. Володимира Озаркевича, розповіли про його подвижницьку працю як просвітнього діяча. Показово, що тодішній парох у читальні «Просвіти» особисто прочитав для селян три томи «Історії Богдана Хмельницького» авторства Миколи Костомарова. На святі згадали, що дружиною о. Володимира була Ольга Рошкевич – перше кохання Івана Франка. Згадували юні краєзнавці й про народний переказ, який повідає, що Великий Каменяр відвідував родину Озаркевичів у Сільці.

Сільчани завжди з великою повагою ставилися до праці отця Озаркевича. Про нього з покоління в покоління передавались цікаві розповіді, зокрема, про його дружнє ставлення до людей. Коли на початку Незалежності в селі змінювали радянські назви на нові, одна з вулиць була названа іменем Володимира Озаркевича. У шкільному музеї зібрані цікаві відомості про життя і діяльність душпастиря, є фотокопії його листів, посмертної згадки з львівської газети «Діло».

У вшануванні відомого попередника взяв участь теперішній парох села о. Василь Смицнюк. У шкільній капличці він відслужив молебень і виголосив слово про отця Озаркевича, котрим село має гордитися.

Іван СІЛЕЦЬКИЙ

АКЦІЇ

НАЙЦІННІШИЙ СКАРБ

У Міжнародний день рідної мови близько півсотні юнаків і дівчат у Народному домі «Просвіта» Івано-Франківська склали клятву молодого просвітянина й отримали посвідчення про причетність до цієї славної найдавнішої громадської організації в Україні.

У художній частині взяли участь учні обласного ліцею-інтернату для обдарованих дітей з літературно-музичною композицією «О мово рідна, золота колиско!», вокальне тріо «Ладо» Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника під керівництвом Людмили Обух, семінаристи Івано-Франківської теологічної академії та ансамбль народного танцю «Дзвіночок» (керівник – Мирослава Цюцьмаць) Чукалівського Будинку культури.

Зі святом українців привітали й розповіли про нелегку долю української мови в наш час голова обласної «Молодої Просвіти» Євгенія Бардяк, голова об'єднання громадських організацій Коломийщини просвітянка Ольга Баранецька, член Правління обласної «Просвіти» Богдан Борович. Благословив дійство отець Іван Жук.

У залі діяла тематична виставка, підготовлена обласною «Просвітою» та інформаційно-бібліографічним відділом обласної юнацької бібліотеки.

Михайлина БОДНАР,
завідувачка культурно-масової роботи

ВАРТО ПАМ'ЯТАТИ

НА ЛІТНІЙ ЧАС – 31 БЕРЕЗНЯ

Ми пам'ятаємо шарпанину з переведенням годинникової стрілки минулого року. Ми то не переходили, то переходили на літній час. У Кабміні уже начебто вирішили, що перехід на зимовий час у 2012 році мав бути останнім – у березні 2013 року годинники уже не повинні були переводити.

Та через місяць українцям доведеться вставати на годину раніше. Поки ми все ще сподіваємося, що країна більше не переходитиме на літній час, у Росії вже знають, що 31 березня о 03.00 ночі годинники в Україні переведуть на годину вперед. І Російська залізниця здійснює продаж квитків на потяги з відправленням після 30 березня, які прямують в Україну, з урахуванням переходу України на літній час. От тільки самих українців влада чомусь про це не попереджає. Та й відповідний закон ще не ухвалений.

Усе залишається по-старому, тобто країна живе часом другого поясу (година різниці з Європою і година різниці з РФ) з переведенням щорічно годинникової стрілки в останню неділю березня о 3-ій годині на одну годину вперед і в останню неділю жовтня о 4-ій годині на одну годину назад.

БУДНІ І СВЯТА

ПОМІЖ СВЯТКУВАННЯМИ ПОПРАЦЮЄМО НА ГОРОДАХ

На відзначення Дня солідарності трудящих і Дня Перемоги українцям відвели аж десять днів. Щоправда, про Великдень згадати забули.

Відпочиватимуть українці з 1 по 6 та з 9 по 12 травня. Робочі дні пропонують перенести з п'ятниці, 3 травня, на суботу, 18 травня, і з п'ятниці, 10 травня, на суботу, 1 червня. В Уряді пояснюють, що зробили це «з метою створення сприятливих умов для святкування Дня міжнародної солідарності трудящих і Дня Перемоги, а також раціонального використання робочого часу». А ось про Великодні свята, які припадають на 5–7 травня, згадати забули. Зрозуміло, що роботодавець буде на власний розсуд вирішувати, дати працівникам вихідний чи ні. Підприємства та організації, які обслуговують інфраструктуру, що забезпечує життєдіяльність населення, напевно, працюватимуть за звичним графіком.

ЯК НА МЕНЕ...

НАЗВА МІСТА – ФРАНКІВ

1962 року на відзначення 300-ліття з часу заснування місто Станіслав московська окупаційна влада перейменувала на Івано-Франківськ (на честь видатного українця Івана Франка). Складна довга назва з двох слів виникла у зв'язку з побоюванням тодішніх ідеологів щодо сприйняття її в честь іспанського диктатора Франко. Про це на сесії обласної ради депутатам і краянам нагадав голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан Волковецький.

На сьогодні такої проблеми немає, тому треба надати назві міста українське звучання. Назва стародавніх українських міст закінчується на «-ів»: Київ, Львів, Харків, Проскурів, Яблунів. Відповідно наше місто мало б називатись **Франків.**

Щодо заміни вивісок, печаток, бланків, документів, то проблем немає. Для цього в нормативному документі щодо перейменування зазначається термін дії старої назви, наприклад 10 років, а в документах – до кінця строку їхньої дії. Так що перейменування міста в такий спосіб не вимагає жодних затрат.

Михайло ПОМФ'ЮК,
просвітянин

ПОРИ РОКУ: БЕРЕЗЕНЬ

УСЕ, ЩО ВМЕРЛО, – ОЖИВА

Завершує свою ходу лютий – сніжний і холодний, щедрий на хуртовини й снігові кучугури.

Березень – перший місяць весни, ранок року. З кожним днем стає все тепліше, помітно скорочуються ночі, присмерки стають по-весняному світлі.

Астрономи вважають початком весни день весняного рівнодення – 22 березня, коли ніч і день ділять добу навпіл.

А у природи – свій календар: у березі почався рух соків, з півдня прилетіли перші птахи, ведмідь валить барліг, з-під коренів і щілин виповзають різні комахи, розбуджені велінням життя, – отже, прийшла весна.

Багато цікавого й повчального можна побачити в цей ранньо-весняний період на луках, полях і особливо у лісах, підгледіти, так би мовити, невеликі й більші таємниці весняного пробудження природи.

Пробують свої голоси вівсянки, повзики, починають весільне перекликання рябчики. Розпочинають облаштування гнізд на вершинах дерев ворони. Активізувались невтомні дятли й невгамовні синички.

Березневий ранок у лісі... Скільки в ньому краси! На світанку над лісом здіймається зоря, підрум'янена прохолодою, прикрита сріблястим серпанком вранішнього туману. Слідом за нею сходить сонце, від якого міріадами діамантових іскор спалахують грані кришталевих сніжинок, а пригріті життєдайним теплом дерева струшують нічне оціпеніння.

У цю ще відносно холодну пору з'являється потомство у зайців-русаків, куниць та білок. «Домашні» турботи тримають їх якнайдалі від людського ока, тоді як тонконогі козулі й підтягнені олені без страху поважно виходять на просіки й лісові стежки, не відаючи того, що і серед людей трапляються їхні вороги.

У березні з вирію повертаються, наповнюючи небо бадьорим покликом, дикі гуси, качки, лебеді, кулики, жайворонки, повертаються в лісові нетрі голуби-синяки. На луках і полях з'являються чайки, на ставках – мартини звичайні, чирки. У другій половині місяця можна зустріти куликів, сірих чапель, білих лелек. У цю пору дбають про потомство пугачі, сірі сови, круки.

На каламутних хвилях Прута, Дністра і їхніх приток пливуть крижини, торішній хмиз. Свіжа, насичена киснем вода змінює життя підводного царства. Із зимовищам піднімаються окунь, щука. На піщаних обмілинах виблискує морена, біля корчів граються минь...

Раптом ніби з-під землі виринула чайка, черкнула крилом хвилю і з криком понеслась угору, високо в небі кружляє шуліка.

Для березня на Прикарпатті характерне цвітіння підсніжників. Це насправді захопливе видовище. У весняному лісі окремі ділянки вкриті ніби якоюсь тонкою помережаною білою скатертиною, зітканою з безлічі дзвоникоподібних сніжно-білих квіток. Квіток щастя, квіток надії. Настала найкрасивіша пора року, прийшла до нас довгождана весна.

НАРОДНІ ПРИКМЕТИ

4 березня (Казимира): якщо сонячно, то щедрим буде врожай картоплі.

6 (Тимофія): сніг із вітром – урожай на ярові.

9 (Івана Предтечі): випаде сніг – Великдень буде холодним.

14 (Євдокії): яка Явдоха, таке й літо; холодно – худобу треба буде годувати два зайві тижні; гарний день – урожай огірків і груздів; місяць народжується з дощем – літо буде мокре; день погожий – літо пригоже.

22 (Сорок святих): весняне рівнодення: тепле – на сорок теплих днів, холодне – на стільки ж приморозків.

23 (Кіндрата): з туманом – до доброго врожаю.

30 (Олекси): бувають морози.

Грак прилетів – через місяць сніг зійде, грак на горі – весна у дворі.

Ранній виліт бджіл, а також приліт журавлів – на ранню весну.

Холодна весна – на градове літо, а швидке танення снігу – на мокре.

Раннє березневе тепло – ненадійне, а сині хмари і щедрий березовий сік – на негоду й мокре літо.

Дружній приліт птахів – на урожай; шпак весну веде за собою; журавель тепло приносить; гуси летять високо – води буде багато, низько – мало; жайворонок з'являється на тепло, а зяблик – на холод; стукіт дятла в березні – до пізньої весни.

Сухий березень – на родючість, дощовий – на неврожай, рання блискавка без грому – на сухе літо.

Перший грім при північному вітрі – буде холодна весна, при східному – суха і тепла, при західному – мокра, при південному – тепла весна.

Сухий березень, дощовий квітень і холодний травень – буде гарний урожай.

Сніг тане від сонечка – до врожайного, від дощу – до посушливого літа. Багато мишей навесні – до голодного року.

Граки сіли в гнізда – через три тижні можна сіяти.

Подав Ярослав ГЛАДУН, *професор*

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Просвітяни краю вітають з днем народження керівника видавничого відділу «Просвіта»

Ореста КАПУСТИНСЬКОГО

та водія

Василя СТАШКІВА.

Щедрих замовлень, вдалих видань та щасливої і безпечної дороги зичимо іменинникам.

З роси і води, многих та благих літ.

В. о. голови ***Михайло РУДКОВСЬКИЙ***

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

БЕРЕЗЕНЬ

1 БЕРЕЗНЯ

120 років від дня народження **Наталії Нички** (1893–1964), артистки, яка до 1927 р. працювала в театрах Галичини, зокрема, в театрі В. Блаватського, уродженки м. Станіславів (тепер – м. Івано-Франківськ).

105 років від дня народження **Теофіла Ганушевського** (1908–1941), члена ОУН, кооперативного і просвітнього діяча, військового керівника окружного проводу ОУН, засудженого 31.03.1941 р. до розстрілу, уродженця с. Лецівка тепер Рожнятівського району.

50 років від дня народження **Бориса Голодюка,** депутата обласної ради (1990–1998), голови Івано-Франківського Руху, одного з керівників молодіжного товариства «Сокіл», активіста «Просвіти».

45 років від дня народження **Володимира Великочія,** історика, доктора історичних наук, професора, директора Інституту туризму Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, уродженця м. Городенка.

3 БЕРЕЗНЯ

125 років від дня народження **Наталени Королеви** (1888–1966), української письменниці.

75 років з дня розстрілу **Мелетія Кічури** (1881–1938), галицького поета, публіциста, культурно-освітнього діяча, який працював у Коломиї, а з 1919 р. – у Києві, 1933 р. був безпідставно заарештований.

9 БЕРЕЗНЯ

День народження Тараса Шевченка (1814–1861), великого українського поета, художника, мислителя.

160 років від дня народження **Григорія Цеглинського** (1853–1912), письменника, редактора і педагога, багаторічного директора української гімназії у Перемишлі (Польща), автора п'єс, віршів, літературних статей, уродженця м. Калуш.

10 БЕРЕЗНЯ

100 років від дня народження **Володимири Бандери (Давидюк)** (1913–2001), учасниці національно-визвольної боротьби, доньки о. Андрія Бандери, сестри Степана Бандери, уродженки с. Старий Угринів тепер Калуського району.

12 БЕРЕЗНЯ

90 років від дня народження **Ярослави Волощук,** вчительки, члена ОУН, секретаря-друкарки надрайонного проводу ОУН, уродженки с. Грабівка Калуського району.

80 років від дня народження **Юрія Лабія,** доктора технічних наук, хіміка, професора Івано-Франківського інституту післядипломної педагогічної освіти, професора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, уродженця м. Станіслав (тепер – м. Івано-Франківськ).

75 років від дня народження **Тамари Гусар,** педагога, краєзнавця, ініціаторки та організатора історико-етнографічного музею «Берегиня», де зібрані сотні експонатів, що розповідають про історію, побут, культуру Опілля та інших районів Прикарпаття, уродженки с. Різдвяни Галицького району.

75 років від дня народження **Нестора Чира,** поета, громадського діяча, депутата Івано-Франківської обласної ради (обирався чотири рази поспіль: 1990, 1994, 1998, 2002), члена НСПУ (2002), лауреата премії імені Ярослава Дорошенка (2011), автора збірок «Пізнє яблуко мого саду» (1998), «Долоні в крапельках дощу» (2001), «Калиновий спалах» (2003), «Паморозь дивного світіння» (2008), «Акорди срібної печалі» (2009), «Білі сльози снігу» (2011). У 1987 році на Надвірнянщині створює літературну студію «Бистрінь» і стає незмінним її керівником. Живе і працює в м. Надвірна.

13 БЕРЕЗНЯ

90 років від дня народження **Петра Лаврів,** пропаґандиста повітового проводу ОУН, засудженого 1947 р. на 10 років каторги, уродженця с. Раків Долинського району.

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***

(Далі буде)